

Marti Martorell

Raoul Walsh va néixer el 1887 i va morir el 1980, setze anys després de dirigir la seva darrera pel·lícula, i no per voluntat pròpia, sinó perquè els productors no volien treballar amb un «vell», una operació econòmica que podia sortir molt cara a causa de les assegurances que s'han de pagar quan un director ja passa d'una certa edat. Aquesta problemàtica malauradament encara és ben viva a hores d'ara i és el fet que explica que, per exemple, Billy Wilder no hagi dirigit cap pel·lícula des del 1982. Una excepció varen ser les darreres pel·lícules d'Akira Kurosawa, que va dirigir amb més de vuitanta anys perquè altres directors grans admiradors de Kurosawa, com Coppola o George Lucas, n'esdevenen productors més preocupats per la part artística del cinema que per la part econòmica.

Però cal tornar a parlar de Raoul Walsh, un fill d'un exiliat catòlic d'Irlanda quan encara una part d'aquest país no s'havia independitzat dels anglesos. Una vegada arribat als Estats Units, s'instal·la a Nova York i es converteix en un home molt ric gràcies a la seva bona feina com a sastre. La infantesa de Raoul Walsh és, per tant, plàcida i feliç: no hi ha penalitats a la casa i la relació amb sos pares és molt bona. Als quinze anys, però, sa mare morí, per fugir de la buidor que aques-

ta desaparició li provoca, es desperta en ell la necessitat de conèixer món, per la qual cosa s'embarca al vaixell de mercaderies d'un oncle patern. És una experiència que li permet conèixer diferents bandes del món. Comença així un període de dotze anys, que es tancarà el 1914 quan arriba a Hollywood per treballar-hi com a actor secundari.

Aquests dotze anys tot just esmentats semblen extrets de trossos diferents de *westerns* i pel·lícules d'aventures: Raoul Walsh fa, entre d'altres coses, d'ajudant d'un metge que, més que coneixements mèdics, té facilitat de paraula i una gran capacitat psicològica perquè els pacients es trobin tranquils; fa de vaquer i travessa diferents estats amb un ramat grandiosos, com fan els protagonistes de *The Tall Men* (*Els implacables*, 1957); viatja per Mèxic... és a dir, va poder viure els darrers anys d'un món que reflectirà en moltes de les seves pel·lícules: la conquesta de l'oest, les caravanes, les incomoditats que suposa haver de fer de *cowboy*, les grans extensions de terra sense cap construcció humana a la vista, l'alegria de saber que s'ha aconseguit acabar la feina, etc. Però l'any 1911 comença a fer d'actor teatral i participa amb èxit a diferents obres, les quals fins i tot arriba a representar a la seva terra d'origen, Nova York. Però el seu futur professional es trobarà a la costa oest dels

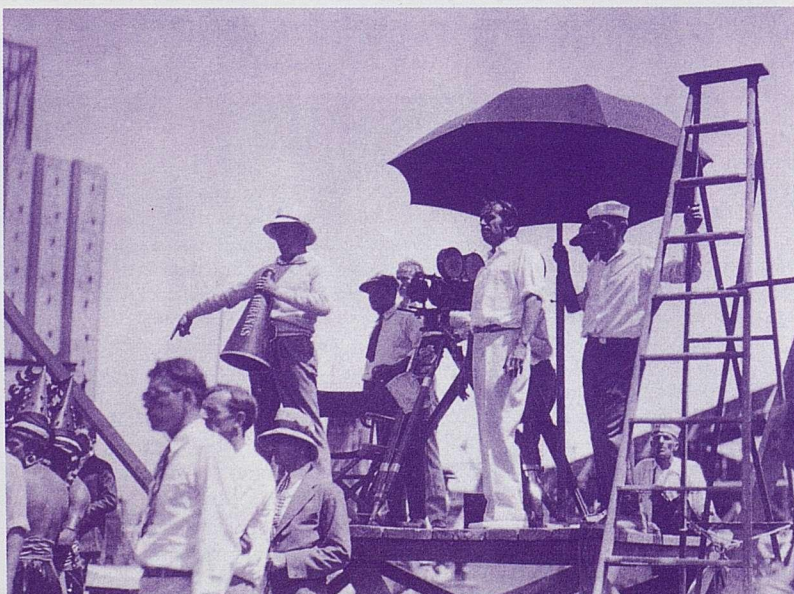
Estats Units: Hollywood, que a penes són terres de pagès amb quatre mal comptats estudis cinematogràfics, té una gran demanda d'actors perquè intervinguin en les pel·lícules que faran que aquest lloc esdevingui el centre mundial de la indústria del cinema.

En poc temps Raoul Walsh entra per fer d'actor en la companyia Biograph, nom amb què és coneguda la productora nord-americana American Mutoscope Company creada el 1895 i que el 1903 esdevingué l'American Biograph Company, una de les firmes més importants del primitiu cinema americà i on debutà el 1908 el director David Wark Griffith, creador d'una primera «gramàtica» cinematogràfica que s'allunyava de la pràctica habitual que era el «teatre filmat».

Raoul Walsh passa a treballar, per tant, a la mateixa empresa que David W. Griffith i les primeres tasques que realitza per a ell són interpretar el paper de John Wilkes Nooth, l'assassí d'Abraham Lincoln, a *The Birth of a Nation* (*El nacimiento de una nación*, 1914) i, a més a més, com que Griffith veu que està dotat especialment per a la direcció cinematogràfica, desenvolupa una tasca encara d'entitat superior: ajudant de direcció de les escenes de guerra per a aquesta mateixa pel·lícula.

Raoul Walsh afirma a les seves memòries¹ que treballar a les ordres de Griffith va ser per a ell la millor lliçó que havia tingut en la seva etapa de formació com a director: va aprendre a manejar grans masses de gent, va veure la manera com el muntatge cinematogràfic era una peça clau per a la construcció de la pel·lícula, etc.

Poc temps després de *The Birth of a Nation*, David W. Griffith, assabentat que Raoul Walsh coneixia Mèxic, li encarrega de dirigir, juntament amb Christy Cabanne, *The Life of General Villa* (1914), una barreja de reconstrucció històrica i escenes docu-

¹ *La vida de un hombre. La edad de oro de Hollywood*. Barcelona: Grijalbo, 1982. Hi ha una nova edició, amb un altre títol: *El cine en sus manos*. Ediciones JC, 2000.

Walsh, en l'època que va fer pel·lícules mudes va dirigir-ne un total de trenta-nou, sense comptar-ne els curtmetratges, un nombre que dóna una idea aproximada del ritme frenètic de feina que exigia la indústria als treballadors...

mentals en què el revolucionari Pancho Villa interpreta el seu propi paper. Comença ara una vida frenètica de rodatge sense gaire descans.

Walsh, en l'època que va fer pel·lícules mudes (del 1914 al 1928, és a dir, catorze anys), va dirigir-ne un total de trenta-nou, sense comptar-ne els curtmetratges, un nombre que dóna una idea aproximada del ritme frenètic de feina que exigia la indústria als treballadors. Es tracta d'una època en què les càmeres no estaven perfeccionades tècnicament, per la qual cosa molts dels enregistraments s'havien de fer de dia i en exteriors reals on passava l'acció, fet que suposava haver de viatjar molt per una gran part dels Estats Units, primer per fer la cerca de localitzacions i, segon, per rodar-hi. També una dada que normalment és ignorada és que els estudis són a Hollywood, però els centres financers que decideixen quina pel·lícula es faran i quines no són a la costa est, a Wall Street, per tant, un director que havia de defensar, o ha de defensar encara ara, la futura realització d'una pel·lícula, calia que viatjés a Nova York sovint. En una època en què l'aviació no era més que un entreteniment de quatre aventurers i visionaris, els viatges de costa a costa es feien en tren durant més de cinc dies per a cada trajecte, una setmana i mit-

ja d'anada i tornada per ventura per no-res...

Són dues les pel·lícules que Walsh més estimava de la seva etapa muda: *The Thief of Bagdad* (El ladrón de Bagdad, 1924) i *What Price Glory* (El precio de la gloria, 1926).

The Thief of Bagdad era un projecte totalment monopolitzat per l'actor més famós d'aquell temps: Douglas Fairbanks. Aquest artista n'era un dels dos guionistes (acreditats com a Lotta Woods i Elton Thomas, pseudònim de Douglas Fairbanks); el protagonista principal; el productor principal i la distribució es faria a través de la *United Artists*, companyia creada cinc anys abans per Charles Chaplin, David W. Griffith, Mary Pickford i per ell mateix. De fet, és Fairbanks qui decideix que Raoul Walsh en serà el director, perquè li ha agradat molt el cinema que ha realitzat fins aleshores. A les memòries, Raoul Walsh parla amb deler del procés de rodatge de *The Thief of Bagdad*, perquè va

suposar tot un seguit de provatures i més provatures per aconseguir recrear els efectes especials que aquesta pel·lícula requeria, com ara fer volar una catifa; perquè hi havia tot un repte rodar moviments de masses de gent que sortien en certes escenes; perquè hi va haver molta feina de creació de decorats adients per a la història i, com ell mateix reconeix, perquè l'ambient de feina entre tots era molt bo. És evident que una pel·lícula amb uns ingredients com eren el protagonisme de Douglas Fairbanks; una ambientació exòtica i una història extre-

ta de *Les mil i una nits* va ser tot un èxit.

També va ser un triomf important la pel·lícula *What Price Glory*,² basada en una obra teatral de Maxwell Anderson i Laurence Stallings, que també ja havia estat molt ben rebuda pel públic. Varen interpretar la versió cinematogràfica Edmund Lowe, Victor McLaglen (després secundari gairebé imprescindible de John Ford) i Dolores del Río. L'acció passa a França durant la Primera Guerra Mundial i conta la història d'amistat entre dos militars, ara enfrontats perquè tots dos desitgen la mateixa dona. Aquesta pel·lícula va oferir com a novetat en l'època que es va rodar una visió irreverent i humorística de la guerra, aspecte al qual Raoul Walsh era molt afecte.

Aquestes dues pel·lícules són tan sols una petita mostra de la producció potser més desconeguda de Raoul Walsh per raó de la importància aconseguida amb la seva producció posterior en el cinema sonor, tema de l'article següent, però el gruix de les obres i, sobretot, la qualitat que ja hi va imprimir obligaven a deixar-ne constància. ■

² John Ford va ser el director de la segona unitat, tot i que no apareix als crèdits. A més, és curiós assenyalar que John Ford l'any 1952 en va dirigir una segona versió homònima interpretada per James Cagney i Dan Dailey.

